

**КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
БІЗНЕСОМ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А. В. Стасишин
(підпис)
“ ____ ” _____ 2023 р.

**РОБОЧА
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНОЮ ПОЛІТИКОЮ

галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

спеціалізація «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конкурентною політикою»

для студентів за галуззю знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

спеціалізації «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

освітнього ступеня бакалавр денної форми навчання

“28” серпня 2023 року, 23 с.

Розробник:

Васьківська К.В., професор кафедри публічного адміністрування

та управління бізнесом, д.е.н., професор

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом

Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Комарницька Г. О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
РОЗДІЛ 2.	ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
РОЗДІЛ 3.	ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ 4.	ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ 5.	СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	8
РОЗДІЛ 6.	ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ	11
РОЗДІЛ 7.	КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ	12
7.1	Календарно-тематичний план лекційних занять	12
7.2	Календарно-тематичний план семінарських (практичних) занять	15
7.3	Індивідуальна науково-дослідна робота	15
РОЗДІЛ 8.	ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	17
РОЗДІЛ 9.	МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	19
9.1	Таблиця оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності студентів	19
9.2	Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю	20
РОЗДІЛ 10.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	20
РОЗДІЛ 11.	МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ	20
РОЗДІЛ 12.	РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	21
РОЗДІЛ 13.	ЗМІНИ І ДОПОВНЕННЯ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ	22

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Управління конкурентною політикою» – дисципліна, яка вивчається при підготовці фахівців з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Невід'ємною складовою соціально орієнтованої ринкової економіки є ефективно функціонуюча ланка реальної економіки – підприємства. Формування та забезпечення конкурентоспроможності української економіки та її ефективне інтегрування у світове економічне співтовариство неможливе без ефективного управління проектною діяльністю.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Вивчення даної дисципліни базується на концепціях і поняттях теорії управління, фінансового менеджменту, стратегічного управління, маркетингу, управління персоналом, макро- та мікроекономікою і спрямоване на формування сучасного фахівця.

Дисципліна «Управління конкурентною політикою» тісно пов'язана з іншими дисциплінами навчального плану, такими як «Менеджмент», «Фінансовий менеджмент», «Економіка підприємства», «Стратегічне управління», «Організація виробництва».

Предметом навчальної дисципліни є економічні відносини, що виникають у процесі управління конкурентною політикою.

Метою дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних навиків щодо управління конкурентною політикою в сучасних умовах господарювання.

Основними **завданнями**, які мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є:

- формування у студентів вмінь засвоєння студентами термінологічного апарату у сфері конкуренції; проведення конкурентного аналізу;
- прийняття рішень стосовно способів ведення конкурентної боротьби;
- ознайомлення та практична апробація маркетингової інформації;
- оволодіння методикою аналізу конкурентоспроможності об'єкту.

Навчальна дисципліна охоплює 10 тем, що розкривають логіку викладання даної дисципліни.

За умов успішного виконання вимог щодо опанування науки студент набуде компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності :

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність забезпечувати належний рівень якості управлінських та адміністративних продуктів, послуг чи процесів.

СК12. Здатність аналізувати діяльність інституцій державного та корпоративного секторів на предмет корупційних дій

СК13. Здатність до державно-приватного співробітництва в процесах вироблення, реалізації та оцінювання публічної політики в площині перетину сфер управління, економіки, публічної діяльності.

Програмні результати навчання

студент повинен знати:

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

ПРН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

уміти:

ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

ПРН13. Уміти аналізувати політику та організаційні форми залучення громадськості до процесів ефективного урядування, вміння організовувати моніторинг діяльності публічної організації, формувати систему показників та критеріїв, здійснювати їх ідентифікацію.

ПРН14. Розробляти систему заходів інституційного характеру, спрямовану на підвищення ефективності залучення приватних партнерів до будівництва і експлуатації інфраструктурних проектів та залучення інвестицій, як одним із пріоритетних напрямків діяльності громад, розвиток державно-приватної співпраці.

Опанування навчальної дисципліни повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вмінь	Зміст критерію рівня сформованості вмінь
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на 3 кредити.

Форма контролю: поточний контроль, залік.

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис предмета навчальної дисципліни «Управління конкурентною політикою»

Характеристика навчальної дисципліни						
Шифр та назва галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»			Цикл навчального плану вибіркова дисципліна за спеціальністю Курс: 4, Семестр: 7			
Спеціальність	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин за ОПП	Кількість аудиторних годин	Лекції	Семінарські/практичні	Самостійна робота
281 «Публічне управління та адміністрування»	5	90	48	32	16	42
Публічне адміністрування та управління бізнесом	Кількість тижневих годин		Кількість змістових модулів		Вид контролю	
	3		10		Поточний контроль, залік	
Методи навчання	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, робота в групах, Інтернеті, розв'язування ситуаційних вправ та творчих завдань тощо					

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Управління конкурентною політикою»

Номер теми	Назва теми
Тема 1	Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави
Тема 2.	Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності
Тема 3.	Конкурентна політика держави
Тема 4.	Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки
Тема 5.	Методи оцінки конкурентоспроможності
Тема 6.	Діагностика управління конкурентною політикою підприємства
Тема 7.	Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою
Тема 8.	Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою
Тема 9.	Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.
Тема 10.	Конкурентна політика ЄС: напрями управління

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави

Управління конкурентною політикою як складова частина економічної політики будь-якої сучасної держави. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. Основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання. Державна конкурентна політика. Сприяння і заохочення конкуренції - основа сучасної конкурентної політики. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики. Конституційне значення конкурентної політики.

Тема 2. Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності

Сутність і функції конкуренції. Види і фактори конкуренції. Конкурентоспроможність, основні фактори. Класифікація поняття «конкурентоспроможність». Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції. Стратегічний потенціал як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Тема 3. Конкурентна політика держави

Політика розвитку конкуренції формується на основі принципу стратегічного державного управління довкола чотирьох векторів, кожний з яких включає набір заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, – розвитку більш ефективної конкуренції: лібералізація товарних ринків; забезпечення сталого управління у сфері економічної конкуренції; посилення про конкурентних дій самих ринкових суб'єктів; підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників. Розвиток конкуренції відображається через поліпшення показників, що характеризують стан і динаміку конкурентного середовища на вітчизняних товарних ринках. Методи конкурентної політики держави: організаційно-контролюючі; адміністративно-імперативні; профілактично-роз'яснювальні. Засоби конкурентної політики держави.

Тема 4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки

Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики. Конкурентна політика - один із найскладніших видів економічної політики. Конкурентна політика як складова економічної політики держави. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи незалежних покупців і продавців вступати у конкуренцію на ринку. Суть конкурентного регулювання, що спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури та формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.

Тема 5. Методи оцінки конкурентоспроможності

Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності. Якісні методи оцінювання. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання та приймати виважені, з тактичного та стратегічного погляду, управлінські рішення. Спеціальні методи оцінки – методи, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо. Комплексні методи Основні принципи оцінки конкурентоспроможності. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.

Тема 6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства

Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю й аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності, оцінка власних можливостей і на цій основі – розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку. Оцінка конкурентного середовища підприємства. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.

Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою

Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають як довгострокові дії, від яких залежать майбутні конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами, так і короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, необхідну для досягнення ринкового успіху. Основною метою конкурентної стратегії є досягнення й реалізація конкурентних переваг, вона пов'язана винятково з планами конкурентної поведінки й наданням додаткових цінностей для споживачів. Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги. Стратегічна мета підприємства виділяє цільовий ринок і відповідно масштаб конкуренції, що припускає орієнтацію на весь ринок або на окремий його сегмент.

Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу

Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою

Організація моніторингу конкурентного середовища. Моніторинг конкурентного середовища підприємства як комплекс взаємозалежних дій, спрямованих на постійний контроль за станом факторів конкурентного середовища суб'єкта господарювання й розробку способів адаптації до їх змін, що ґрунтуються на своєчасній оцінці і прогнозуванні ключових процесів у даному середовищі на базі отриманої інформації. Метою організації цієї системи моніторингу є поширення розуміння поточного стану й тенденцій розвитку конкурентного середовища, у якому перебуває підприємство, для прийняття обґрунтованих рішень щодо управління цими

процесами. Основні завдання моніторингу конкурентного середовища. Предметна сфера моніторингу конкурентного середовища.

Формування системи стратегічного контролю підприємства. Механізм управління конкурентними ризиками. Моніторинг конкурентних переваг. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг.

Тема 9. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.

Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою. «Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій», їх суть, значення.

Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки. Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП, Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями та механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.

Тема 10. Конкурентна політика ЄС: напрями управління

Історія формування спільної конкурентної політики ЄС. Адаптація українського законодавства до правил ЄС. Дослідження правових засад співробітництва України та Європейського Союзу з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Визначення прогалини українського конкурентного законодавства. Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні. Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник К.: Таксон, 2015. 704 с.
2. Дмитрієв І.А., Кирчата І. М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. ФОП Бровін О.В. 2020. 340 с.
3. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія. За загальною редакцією професора О.Г. Янкового. Одеса, Атлант, 2017. 514 с.
4. Проект Загальнодержавної програми розвитку конкуренції в Україні на 2014-2024 рр. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48634

Додаткова література

5. Бакалінська О. Антимонопольний контроль обміну інформацією між конкурентами. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. № 2. С. 41—51.
6. Герасименко А.Г. Конкурентна політика: економічний зміст та напрями вдосконалення. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. 2014. №1. С. 27—33.
7. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» для здобувачів

вищої освіти всі спеціальностей НУВГП денної та заочної форми навчання / Швець Ф.Д., Андрійцьо-Рузаєва А.Ю. Рівне: НУВГП, 2019. 51 с.

8. Лагутін В. Конкурентна політика держави: механізм реалізації. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2016. № 4. С. 22—37.

9. Лагутін В. Ефекти державного регулювання економіки в умовах євроінтеграції України. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 6. С. 5—23.

10. Швидка Т. І. Антиконтентні узгоджені дії, або картельні змови (небезпечні наслідки та проблеми притягнення до відповідальності). Економічна теорія та право. 2018. № 3. С. 119—131.

11. Уманців Ю.М. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій. Економіка України. 2018. № 9. С. 37—49.

12. Яременко О. Л. Суперечливий вплив інституційних реформ на функціонування економіки. Економіка України. 2018. № 11—12. С. 3—18.

РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

№ теми	Назва теми	Кількість годин за ОПП			Розподіл аудиторних годин	
		Всього	в т.ч.:		лекції	семінарські (практ)
			СРС	ауд		
1	Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави	7	4	3	2	1
2	Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності	7	4	3	2	1
3	Конкурентна політика держави	7	4	3	2	1
4	Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки	7	4	3	2	1
5	Методи оцінки конкурентоспроможності	10	4	6	4	2
6	Діагностика управління конкурентною політикою підприємства	10	4	6	4	2
7	Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою	10	4	6	4	2
8	Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою	10	4	6	4	2
9	Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.	12	6	6	4	2
10	Конкурентна політика ЄС: напрями управління	10	4	6	4	2
	Всього	90	42	48	32	16

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

7.1. Календарно-тематичний план лекційних занять

№ п/п	Тема та короткий зміст заняття	К-ть годин
Тема 1. Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави		2
1	Управління конкурентною політикою як складова частина економічної політики будь-якої сучасної держави. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. Основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання. Державна конкурентна політика. Сприяння і заохочення конкуренції - основа сучасної конкурентної політики. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики. Конституційне значення конкурентної політики.	
Тема 2. Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності		2
2	Сутність і функції конкуренції. Види і фактори конкуренції. Конкурентоспроможність, основні фактори. Класифікація поняття «конкурентоспроможність». Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції. Стратегічний потенціал як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємства.	
Тема 3. Конкурентна політика держави		2
3	Політика розвитку конкуренції формується на основі принципу стратегічного державного управління довкола чотирьох векторів, кожний з яких включає набір заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, – розвитку більш ефективної конкуренції: лібералізація товарних ринків; забезпечення сталого управління у сфері економічної конкуренції; посилення проконкурентних дій самих ринкових суб'єктів; підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників. Розвиток конкуренції відображається через поліпшення показників, що характеризують стан і динаміку конкурентного середовища на вітчизняних товарних ринках Методи конкурентної політики держави: організаційно-контролюючі; адміністративно-імперативні; профілактично-роз'яснювальні. Засоби конкурентної політики держави.	
Тема 4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки		2

4	Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики. Конкурентна політика - один із найскладніших видів економічної політики. Конкурентна політика як складова економічної політики держави. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи незалежних покупців і продавців вступати у конкуренцію на ринку. Суть конкурентного регулювання, що спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури та формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.	
Тема 5. Методи оцінки конкурентоспроможності		4
5	Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності. Якісні методи оцінювання. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання та приймати виважені, з тактичного та стратегічного погляду, управлінські рішення. Спеціальні методи оцінки – методи, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо. Комплексні методи Основні принципи оцінки конкурентоспроможності. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.	
Тема 6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства		4
6	Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю й аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності, оцінка власних можливостей і на цій основі – розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку. Оцінка конкурентного середовища підприємства. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.	
Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою		4
7	Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають як довгострокові дії, від яких залежать майбутні конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами, так і короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, необхідну для досягнення ринкового успіху. Основною метою конкурентної стратегії є досягнення й реалізація конкурентних переваг, вона пов'язана винятково з планами конкурентної поведінки й наданням додаткових цінностей для споживачів. Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги. Стратегічна мета підприємства виділяє цільовий ринок і	

	<p>відповідно масштаб конкуренції, що припускає орієнтацію на весь ринок або на окремих його сегмент.</p> <p>Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу.</p>	
Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою		4
8	<p>Організація моніторингу конкурентного середовища. Моніторинг конкурентного середовища підприємства як комплекс взаємозалежних дій, спрямованих на постійний контроль за станом факторів конкурентного середовища суб'єкта господарювання й розробку способів адаптації до їх змін, що ґрунтуються на своєчасній оцінці і прогнозуванні ключових процесів у даному середовищі на базі отриманої інформації. Метою організації цієї системи моніторингу є поширення розуміння поточного стану й тенденцій розвитку конкурентного середовища, у якому перебуває підприємство, для прийняття обґрунтованих рішень щодо управління цими процесами. Основні завдання моніторингу конкурентного середовища. Предметна сфера моніторингу конкурентного середовища.</p> <p>Формування системи стратегічного контролю підприємства. Механізм управління конкурентними ризиками. Моніторинг конкурентних переваг. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг.</p>	
Тема 9. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.		4
9	<p>Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою. «Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій», їх суть, значення.</p> <p>Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки. Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП, Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями та механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.</p>	
Тема 10. Конкурентна політика ЄС: напрями управління		4
10	<p>Історія формування спільної конкурентної політики ЄС. Адаптація українського законодавства до правил ЄС. Дослідження правових засад співробітництва України та Європейського Союзу з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Визначення прогалини українського конкурентного законодавства. Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні. Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.</p>	
Разом		32

7.2. Календарно-тематичний план семінарських (практичних) занять

№ п/п	Тема та короткий зміст заняття	К-ть годин
1	Практичне заняття №1 <i>Тема 1. Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави</i> <i>Тема 2. Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності</i>	2
2	Практичне заняття № 2 <i>Тема 3. Конкурентна політика держави</i>	1
3	Практичне заняття № 3 <i>Тема 4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки</i>	1
4	Практичне заняття № 4 <i>Тема 5. Методи оцінки конкурентоспроможності</i>	2
5	Практичне заняття № 5 <i>Тема 6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства</i>	2
6	Практичне заняття № 6 <i>Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою</i>	2
7	Практичне заняття № 7 <i>Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою</i>	2
8	Практичне заняття № 8 <i>Тема 9. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.</i>	2
9	Практичне заняття № 9 <i>Тема 10. Конкурентна політика ЄС: напрями управління</i>	2
	Разом	16

7.3. Індивідуальна науково-дослідна робота

Наукова робота студентів дисципліни «Управління конкурентною політикою» включає підготовку рефератів, презентацію їх на заняттях (за темами), студентських конференціях, підготовка наукових статей і інше. Захист реферату, попередньо перевіреного викладачем, відбувається на практичному занятті, тема якого відповідає тематиці проведеного дослідження або позааудиторно, під час консультацій. Науково-дослідна робота може бути зарахованою, якщо студент підготував статтю чи виголосив доповідь на науковій конференції за темою дослідження.

Етапи виконання науково-дослідної роботи

1. Опрацювання літературних і наукових джерел, матеріалів суб'єктів господарювання для написання реферату.
2. Складання плану реферату.

3. Написання реферату.
4. Надання реферату на перевірку і рецензію викладачеві.
5. Робота з підготовки реферату до презентації.
6. Презентація реферату.

Тематика науково-дослідних робіт

1. Управління конкурентною політикою як складова економічної політики держави
2. Суть, значення конкуренції та конкурентоспроможності
3. Конкурентна політика держави
4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки
5. Методи оцінки конкурентоспроможності
6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства
7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою
8. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою
9. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.
10. Конкурентна політика ЄС: напрями удосконалення.

Оформлення науково-дослідної роботи

Тема ІНДЗ обирається відповідно до порядкового номера студента в групі. Інша тематика може бути запропонована студентом самостійно і погоджена з викладачем. Кожна із запропонованих тем має бути пов'язана з конкретним об'єктом дослідження – підприємством, установою, організацією.

Обсяг реферату повинен становити 10-15 сторінок тексту (комп'ютерний набір). Набір тексту та його роздрукування здійснюються в редакторі Word з одного боку аркуша білого паперу формату А4 через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці (приблизно по 60 знаків у рядку) з використанням стандартного шрифту Times New Roman розміром 14. Для виділення окремих місць допускаються також курсив, напівжирний курсив і напівжирний шрифт. Текст реферату необхідно друкувати на текстовому полі сторінки розміром 170 x 257 мм, залишаючи відповідно поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту рукописним способом.

Заголовки структурних частин реферату: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. Крапку в кінці заголовку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту звичайним шрифтом. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Кожну структурну частину реферату необхідно починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і т.д. подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою реферату є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не проставляють. На наступних сторінках реферату номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу проставляють після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Зміст реферату повинен відповідати темі, зазначеній у заголовку. Кількість опрацьованої літератури в залежності від теми реферату може складати від 5 до 25 джерел.

План реферату складається зі вступу, 2-4 розділів (можливі підрозділи), висновків та списку використаної літератури. У вступі зазначаються актуальність теми, причини вибору саме цієї теми студентом, цілі та завдання дослідження, а також короткий огляд-аналіз опрацьованої літератури (історіографія питання). Висновки містять у собі результати дослідження, до яких дійшов студент, опрацювавши означену літературу, відповідно до цілей і завдань, вказаних у вступі.

Оформлення реферату:

- а) 1-й аркуш – титульний;
 - б) 2-й аркуш – план реферату з обов'язковим зазначенням сторінок;
 - в) нумерація сторінок починається з третього аркуша;
 - г) на останньому аркуші вміщується список джерел використаної літератури.
- Реферат оцінюється від 0 до 40 балів. При нарахуванні балів беруться до уваги наступні чинники:
- а) відповідність змісту реферату зазначеній темі та плану;
 - б) кількість опрацьованої літератури та якість її опрацювання;
 - в) наявність аналізу літератури, співставлення різних точок зору авторів, узагальнень та обґрунтованих власних висновків;
 - г) кількість та якість зазначених посилань;
 - д) логічний, ясний та правильний виклад матеріалу, грамотна, літературна мова;
 - е) відповідність оформлення реферату до поданих вимог.

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Управління конкурентною політикою як складова частина економічної політики будь-якої сучасної держави.
2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин.
3. Основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання.
4. Державна конкурентна політика.
5. Сприяння і заохочення конкуренції - основа сучасної конкурентної політики.
6. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики.
7. Конституційне значення конкурентної політики.
8. Сутність і функції конкуренції. Види і фактори конкуренції.
9. Конкурентоспроможність, основні фактори.
10. Класифікація поняття «конкурентоспроможність».
11. Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції.
12. Стратегічний потенціал як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
13. Політика розвитку конкуренції.
14. Розвиток конкуренції через поліпшення показників, що характеризують стан і динаміку конкурентного середовища на вітчизняних товарних ринках
15. Методи конкурентної політики держави: організаційно-контролюючі; адміністративно-імперативні; профілактично-роз'яснювальні.
16. Засоби конкурентної політики держави.
17. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки
18. Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки.
19. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики.

20. Конкурентна політика - один із найскладніших видів економічної політики.
21. Конкурентна політика як складова економічної політики держави.
22. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи незалежних покупців і продавців вступати у конкуренцію на ринку.
23. Суть конкурентного регулювання, що спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури та формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.
24. Методи оцінки конкурентоспроможності
25. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності.
26. Якісні методи оцінювання.
27. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання та приймати виважені, з тактичного та стратегічного погляду, управлінські рішення.
28. Спеціальні методи оцінки – методи, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо.
29. Комплексні методи
30. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності.
31. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.
32. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства
33. Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю й аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності, оцінка власних можливостей і на цій основі – розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку.
34. Оцінка конкурентного середовища підприємства.
35. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.
36. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.
37. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою
38. Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають як довгострокові дії, від яких залежать майбутні конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами, так і короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, необхідну для досягнення ринкового успіху.
39. Основною метою конкурентної стратегії є досягнення й реалізація конкурентних переваг, вона пов'язана винятково з планами конкурентної поведінки й наданням додаткових цінностей для споживачів.
40. Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.
41. Стратегічна мета підприємства виділяє цільовий ринок і відповідно масштаб конкуренції, що припускає орієнтацію на весь ринок або на окремий його сегмент.
42. Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища.
43. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства.
44. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу.
45. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою
46. Організація моніторингу конкурентного середовища.

47. Моніторинг конкурентного середовища підприємства як комплекс взаємозалежних дій, спрямованих на постійний контроль за станом факторів конкурентного середовища суб'єкта господарювання й розробку способів адаптації до їх змін, що ґрунтуються на своєчасній оцінці і прогнозуванні ключових процесів у даному середовищі на базі отриманої інформації.
48. Метою організації цієї системи моніторингу є поширення розуміння поточного стану й тенденцій розвитку конкурентного середовища, у якому перебуває підприємство, для прийняття обґрунтованих рішень щодо управління цими процесами.
49. Основні завдання моніторингу конкурентного середовища.
50. Предметна сфера моніторингу конкурентного середовища.
51. Формування системи стратегічного контролю підприємства.
52. Механізм управління конкурентними ризиками.
53. Моніторинг конкурентних переваг.
54. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг.
55. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.
56. Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.
57. «Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій», їх суть, значення.
58. Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки.
59. Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП
60. Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями та механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.
61. Конкурентна політика ЄС
62. Історія формування спільної конкурентної політики ЄС.
63. Адаптація українського законодавства до правил ЄС.
64. Дослідження правових засад співробітництва України та Європейського Союзу з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
65. Визначення прогаліни українського конкурентного законодавства.
66. Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.
67. Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.

РОЗДІЛ 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

9.1. Таблиця оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності студентів

Поточний контроль		РАЗОМ 100 балів
Практичні (семінарські) заняття	Індивідуальна науково-дослідна робота	
85	15	
<i>100 балів</i>		

9.2. Шкала оцінювання успішності студента за результатами підсумкового контролю

Рейтинг студента (балів)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка	
			за національною системою	за системою факультету
90 – 100	A	Відмінно (EXCELENT) відмінне виконання з незначною кількістю помилок	Відмінно	5
82 – 89	B	Дуже добре (VERI GOOD) вище середніх стандартів, але з деякими помилками	Добре	4
75 – 81	C	Добре (GOOD) – в цілому змістовна і правильна робота з певною кількістю значних помилок	Добре	
69 – 74	D	Задовільно (SATISFACTORI) – непогано, але зі значною кількістю недоліків	Задовільно	3
60 – 68	E	Достатньо (SUFFICIENT) – виконання відповідає мінімальним критеріям	Задовільно	
35 – 59	FX	Незадовільно (FAIL) – необхідна ще певна додаткова робота для успішного складання екзамену	Незадовільно	2
1 – 34	F	Незадовільно (FAIL) – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		

РОЗДІЛ 10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання дисципліни супроводжується наступним методичним забезпеченням:

- опорні конспекти лекцій;
- завдання та методичні вказівки для проведення практичних занять;
- завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи;
- структурно-логічні схеми та інший ілюстративний матеріал.

РОЗДІЛ 11. МЕТОДИКА АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання з дисципліни

Методи активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Проблемні лекції	
<p>Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід зарубіжних навчальних закладів. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів</p>	<p>Тема 9. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.</p> <p style="text-align: center;"><u>Проблемні питання:</u></p> <p>Вплив держави на створення економічних умов для підвищення конкурентоспроможності підприємств сфери малого та середнього бізнесу за ціною та якістю продукції.</p>

РОЗДІЛ 12. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Ресурси мережі Інтернет із законодавства України	Ресурси внутрішньої мережі з навчальної дисципліни «Управління конкурентною політикою»
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Сервер Верховної Ради України: http://www.rada.gov.ua/</u> ▪ <u>Міністерство фінансів України http://www.minfin.gov.ua/</u> ▪ <u>Державна податкова служба України http://www.sta.gov.ua/</u> ▪ <u>Державна митна служба України http://www.customs.gov.ua/</u> ▪ <u>Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку http://www.ssmc.gov.ua/</u> ▪ <u>Рахункова палата України http://www.ac-rada.gov.ua/</u> ▪ <u>Ліга Бізнес Інформ: www.liga.net/</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Програма навчальної дисципліни ▪ Робоча програма навчальної дисципліни ▪ Інтегрований навчально-атестаційний комплекс (підручник, автоматизована навчально-атестаційна система на компакт-диску та Інтернет-портал) ▪ Методичні рекомендації з вивчення тем ▪ Плани практичних занять та методичні рекомендації до їх проведення ▪ Методичні рекомендації з виконання самостійної роботи (СРС) ▪ Засоби діагностики знань студентів з навчальної дисципліни

<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Нормативні акти України:</u> www.nau.kiev.ua/ ▪ <u>Налоги и бухгалтерский учет:</u> www.basa.tav.kharkov.ua/ ▪ <u>Право. Україна:</u> ▪ www.legal.com.ua/oqi-bin/rmatrix.ogi/pravo.html ▪ <u>Українське право:</u> www.ukrpravo.com/ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ інші
---	--

РОЗДІЛ 13. ЗМІНИ І ДОПОВНЕННЯ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

№ з/п	Зміни і доповнення до робочої програми (розділ, тема, зміст змін і доповнення)	Навчальний рік	Підпис завідувача кафедри